

INBREG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken bestond bij een aantal fracties de behoefte om aan het kabinet enkele vragen en opmerkingen voor te leggen met betrekking tot de geannoteerde agenda voor de videoconferentie van de leden van de Raad Algemene Zaken van 26 mei 2020 en de Nederlandse inzending EU-toetsingscyclus voor de rechtsstaat.

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Veldman

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Buisman

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de videoconferentie van de leden van de Raad Algemene Zaken van 26 mei 2020 en hebben daarover enkele vragen.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 mei. De leden hebben hier nog een aantal vragen over.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de videoconferentie van de leden van de Raad Algemene Zaken van 26 mei 2020 en hebben daarover enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie steunen de inzet van het kabinet dat er tijdens de Coreper wordt gepleit voor de publicatie van de Raadsagenda per week en niet per maand zoals nu het geval is. Terugkoppeling hierover is voorzien in het verslag van deze RAZ. Echter deze leden verzoeken het kabinet dit ook in te brengen tijdens de RAZ wanneer de Nederlandse oproep geen gehoor krijgt in de Coreper. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om zijn collega's eraan te herinneren dat zeker in deze crisis en nu er vrijwel alleen informele overleggen gehouden worden het van groot belang is dat er een zo groot mogelijke mate van transparantie wordt toegepast. Tevens vragen deze leden om hierover ook al informeel bij de Duitse collega's op aan te dringen en het punt over transparantie tijdens het aankomend Duitse EU-voorzitterschap te agenderen.

De leden van de CDA-fractie verzoeken het kabinet de Tweede Kamer te informeren elke keer dat een schriftelijke procedure gevolgd wordt om ergens over te besluiten. Nu wordt de Tweede Kamer wel geïnformeerd over informele overleggen maar niet over de formele besluiten en dat lijkt toch niet de goede volgorde.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de videoconferentie van de leden van de Raad Algemene Zaken van 26 mei 2020. Deze leden hebben nog enkele vragen aan het kabinet.

De leden van de GroenLinksfractie hebben kennisgenomen van de agenda van de Raad Algemene Zaken dd. 26 mei 2020. Zij hebben hierover de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de Raad Algemene Zaken van 26 mei. De leden hebben hier nog een aantal vragen over.

COVID-19

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet welke vormen van *best practice* het kabinet namens Nederland zal inbrengen in de discussie over de ervaringen met COVID-19. Tevens vragen deze leden het kabinet een overzichtelijk verslag te maken van de input van andere leden van de Raad met een appreciatie of die ervaringen van nut kunnen zijn voor de Nederlandse situatie.

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om aan te geven wat de verschillende landen voornemens zijn te doen aangaande het toelaten van toeristen. Zo lijkt toerisme in Griekenland geen probleem te zijn, maar kan daar eigenlijk alleen met het vliegtuig gekomen worden. Wanneer Spanje de grens opent en Frankrijk dit niet doet, hoe kunnen Nederlanders dan

toch doorgang worden verleend, zo vragen deze leden. Eerder werd aangenomen dat landen in een zelfde fase van de gezondheids crisis toegang kunnen verlenen tot elkaar. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet aan te geven hoe deze coördinatie vorm wordt gegeven en op welke manier ook rekening wordt gehouden met noodsituaties. Tevens vragen deze leden of de ambassades in de landen waar traditiegetrouw de meeste Nederlanders op vakantie gaan voldoende capaciteit hebben voor eventuele noodsituaties?

Inachtnemend wanneer de grenzen in Europa de komende maanden weer open gaan voor toerisme, vragen de leden van de CDA-fractie om afspraken te maken over repatriëring wanneer de grenzen in de zomerperiode plotseling sluiten vanwege een lokale COVID-19 *outbreak* waardoor er mogelijk in heel Europa toeristen vastzitten. Oplossingen zouden kunnen zijn door tijdige aankondiging van voorgenomen maatregelen of het doorgang verlenen van mensen onderweg naar eigen land.

De leden van de D66-fractie hechten er groot belang aan dat de grenzen in Europa zo snel als veilig en verantwoord kan, weer geopend worden. Dit is belangrijk niet alleen voor individuele reizigers, voor de toeristische sector, maar voor de gehele economie van de EU. Om dit veilig en verantwoord te kunnen doen, is uiteraard goede coördinatie tussen de lidstaten nodig, zo vinden de leden van de D66-fractie. Zeker met het oog op de aanstaande zomervakantie en het risico dat het virus op verschillende plekken weer op kan gaan leven. Als coördinatie niet verloopt, en grenzen wederom gesloten worden, heeft dat zeer negatieve gevolgen voor de gehele Europese economie. De leden van de D66-fractie vragen hoe deze coördinatie nu verloopt? Deelt het kabinet de mening dat de grenzen zo snel mogelijk in zijn geheel weer geopend moeten worden, mits dit veilig en verantwoord kan? Wordt er bijvoorbeeld samengewerkt vanuit de verschillende nationale dashboards die het verloop van de pandemie monitoren? Welke structurele samenwerking voorziet het kabinet de komende maanden en mogelijk jaren, om dit binnen de EU goed af te blijven stemmen, zo vragen de leden van de D66-fractie?

Ook hebben de leden van de D66-fractie nog enkele vragen over het feit dat Nederlanders die in België wonen al sinds het sluiten van de Belgische grens met Nederland in maart niet naar Nederland hebben kunnen reizen. De Belgische overheid hanteert hierin een strikt beleid, en enkel voor bepaalde uitzonderingsgevallen mag er naar Nederland gereisd worden. Nu deze situatie nog tenminste tot 8 juni voort zal duren, zoals aangekondigd door de Belgische overheid, spreken veel van deze Nederlanders uit dat ze dit een te strikt en moeizaam beleid vinden, omdat zij hun familie en vrienden over de Nederlandse grens al zo lang niet hebben kunnen bezoeken, zo weten de leden van de D66-fractie. Herkent het kabinet dit beeld en is het kabinet bekend met deze signalen? Is het kabinet bereid in overleg met de Belgische collega's te onderzoeken of er extra uitzonderingen op dit beleid gemaakt kunnen worden, zodat deze groep Nederlanders toch hun familie over de grens kunnen bezoeken, zo vragen de leden van de D66-fractie?

De leden van de SP-fractie constateren dat er in verschillende Europese landen erg verschillende exitstrategieën worden gevolgd. De leden van de SP-fractie vragen het kabinet naar de precieze toegevoegde waarde die de «*Roadmap*» heeft gehad van de Europese Commissie. Zijn er zaken die Nederland heeft opgevolgd naar aanleiding van deze *Roadmap*? De leden van de SP-fractie constateren dat het lijkt dat Oost-Europese lidstaten het relatief goed doen als het gaat om het managen van deze crisis in het aantal besmettingen. Heeft het kabinet enig idee waarom dit zo is, zo vragen deze leden? Wat zal de Nederlandse insteek worden bij de

gedachtewisseling over de versoepeling van de Coronamaatregelen? Welk onderwerp verwacht het kabinet dat het meeste discussie oplevert? Hoe kijkt Nederland aan tegen het feit dat er veel landen zijn die weer toerisme willen gaan toelaten. Ziet het kabinet dit als risico of kan wie wil gewoon op vakantie gaan, zo vragen de leden van de SP-fractie?

Meerjarig Financieel Kader / Herstelfonds

De leden van de VVD-fractie steunen de inzet van het kabinet ten aanzien van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en het daaraan gekoppelde Herstelfonds. De leden van de VVD-fractie vinden het logisch dat gegeven de crisis er binnen het huidige MFK scherpere keuzes worden gemaakt. Minder geld naar de traditionele uitgaven en meer naar het *kickstarten* van de economie. De meerjarenbegroting kan gegeven de crisis niet op de oude manier doorgaan, zo vinden de leden van de VVD-fractie. Het kan niet èn èn zijn vinden de leden van de VVD-fractie. Hoe ziet het kabinet dit, zo vragen deze leden?

In de geannoteerde agenda lezen de leden van de PVV-fractie dat meerdere lidstaten, waaronder Duitsland en Frankrijk, voorstellen hebben gedaan voor een Herstelfonds. Welke lidstaten zijn dit en wat stellen zij voor? Wat vindt het kabinet van deze voorstellen, zo vragen deze leden? Wanneer verwacht het kabinet dat er besluitvorming zal plaatsvinden over het nieuwe Commissievoorstel voor het MFK danwel het Herstelfonds, zo vragen de leden van de PVV-fractie? Welke besluitvormingsprocedures zullen hiervoor gelden?

De leden van de PVV-fractie vragen het kabinet of het kan garanderen dat het niet zal instemmen met (verdere) uitgifte van gezamenlijke leningen, obligaties of eurobonds, of alles wat daarop lijkt die worden gegarandeerd door de EU-lidstaten? Kan het kabinet garanderen dat Nederland op geen enkele wijze meer zal gaan afdragen aan de EU?

Bent u het eens met de leden van de PVV-fractie dat op zijn minst de Nederlandse bijdrage aan de EU volledig kan worden ingezet om het begrotingstekort van 110 miljard euro deels af te lossen? Zo neen, waarom niet?¹ Kan het kabinet garanderen dat het invoeren van Europese belastingen niet bespreekbaar is, zo vragen deze leden?

Klopt het dat de Nederlandse bijdrage aan de EU met 50 miljard euro, oftewel 92 procent, zal stijgen als gevolg van het corona recovery fund, zo vragen de leden van de PVV-fractie?² Zo nee, met hoeveel zal de Nederlandse bijdrage aan de EU dan stijgen?

De leden van de CDA-fractie weten dat eind mei 2020 het nieuwe voorstel van de Europese Commissie voor het MFK wordt gepresenteerd. Het is nu zo goed als eind mei. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet indien de nieuwe MFK-plannen nog voor deze RAZ worden gepresenteerd de Kamer dan ook vóór deze RAZ een appreciatie van het kabinet zal krijgen. Hierbij verzoeken deze leden nadrukkelijk in te gaan op de herziening van de cohesiefondsen naar allocatie van middelen richting landen die het hardst zijn getroffen door COVID-19. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om elke bespreking over het deze week gepresenteerde Frans-Duitse plan niet in informele vergaderingen te laten

¹ RTLZ, «Verwachte begrotingstekort schiet door de 100 miljard euro», 20 mei 2020, <https://www.rtlz.nl/algemeen/politiek/artikel/5129171/overheidsfinancien-begrotingstekort-100-miljard>.

² Nexit Denktank, «Analyse: NL bijdrage aan EU stijgt met 92% (50 miljard) door Corona recovery fund!», 26 april 2020, <https://nexitdenktank.nl/analyse-nl-bijdrage-aan-eu-stijgt-met-92-50-miljard-door-corona-recovery-fund/>.

plaatsvinden zodat hierover een duidelijke appreciatie aan de Kamer gegeven kan worden en indien er toch gesproken wordt over het Duits-Franse plan voor het Herstelfonds, ontvangen deze leden graag een verslag van de posities die landen innemen in de discussie.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat een duurzaam, houdbaar en groen herstel van de Europese economie voor Nederland van enorm belang is. Deze leden hebben het voorstel van de Duitse Bondskanselier Merkel en de Franse president Macron daarom ook met grote interesse en enthousiasme ontvangen. Het doel om als EU samen sterker uit deze crisis te komen, onderschrijven deze leden volledig. De leden van de D66-fractie zijn het eens dat het herstel groen moet zijn, en dat er een belangrijke focus moet liggen op digitalisering en innovatie. Tegelijkertijd moet het nog in te richten herstelfonds bijdragen aan structurele hervormingen in de economie, zodat het herstel duurzaam en houdbaar is. De leden van de D66-fractie wijzen andermaal op het Nederlands eigenbelang in het oprichten van een dergelijk fonds. De hele Nederlandse economie, van de Rotterdamse haven tot de Eindhovense chipmakers, van de bloementelers uit de bollenstreek tot de Venlose logistiek, ze zijn allemaal afhankelijk van de levenskracht van de Europese interne markt. Die moeten we dus ook redden, daar moeten we dus ook in investeren, met fikse gezamenlijke investeringen, zo stellen deze leden. Wat de leden van de D66-fractie behoeft het Frans-Duitse voorstel daarom steun, uiteraard na verdere uitwerking van de Europese Commissie. Is het kabinet dat met deze leden eens? Hoe beoordeelt het kabinet deze Frans-Duitse plannen in dat licht? Verder vragen de leden van de D66-fractie naar het speelveld met betrekking tot die Frans-Duitse voorstel. Klopt het dat dit voorstel een uitwerking is van het eerder door de Minister van Financiën afgesproken pakket met de eurogroep? Hoe is door de overige lidstaten gereageerd op dit plan? Welke landen ziet het kabinet als «gelijkgestemde landen» in dit dossier en hoe beoordelen zij dit plan? Wanneer is het kabinet van plan het door haar aangekondigde alternatieve non-paper te presenteren? Wat zal de inhoudelijke strekking van dit plan zijn, en waar verschilt het van het Frans-Duitse plan, zo vragen de leden van de D66-fractie?

De leden van de GroenLinksfractie constateren dat Nederland blijft vasthouden aan eerder ingenomen posities omtrent het MFK en een Herstelfonds. Deze leden vragen het kabinet of de laatste periode toch nog nieuwe inzichten heeft gebracht voor de Nederlandse positie? Daarbij vragen de leden van de GroenLinksfractie zich af op welke «gelijkgezinde lidstaten» het kabinet precies doelt waarmee het optrekt in deze kwestie? Voorts vragen deze leden of er al meer informatie is over het eigenhandige initiatief van de vier «*frugals*» waaronder Nederland?³

De leden van de SP-fractie constateren dat de deadline voor het Herstelfonds opnieuw is uitgesteld, nu tot 27 mei 2020. Desondanks vragen deze leden het kabinet naar de inschatting van dit Herstelfonds. Onder welke voorwaarden zal Nederland instemmen en onder welke voorwaarden niet? Kan het kabinet duidelijkheid geven over welke bedragen Nederland zelf met de andere drie lidstaten zit te denken voor het Herstelfonds, zo vragen de leden van de SP-fractie? Wanneer kunnen deze leden dit plan verwachten? Om welke redenen is het kabinet tegen het door Bondskanselier Merkel en President Macron gepresenteerde Herstelfonds? Is het kabinet bereid een uitgebreide appreciatie te geven van zowel de plannen van de Europese Commissie, als wel het eigen plan

³ Euractiv, ««Frugal Four» working on counter-proposal to Franco-German recovery fund», 20 mei 2020, <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/frugal-four-working-on-counter-proposal-to-franco-german-recovery-fund/>.

met drie andere lidstaten als die van Frankrijk en Duitsland, zo vragen de leden van de SP-fractie?

Conferentie over de Toekomst van Europa

De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet wat de stand van zaken is met betrekking tot de Conferentie over de Toekomst van Europa? De leden van de VVD-fractie delen de opvatting van het kabinet dat het momenteel niet prioritair is om een Conferentie over de Toekomst van Europa in te plannen. Wat betreft de betrokkenheid van burgers hechten de leden van de VVD-fractie er waarde aan dat er een representatieve groep burgers betrokken worden bij de toekomst van de EU. De leden van de VVD-fractie waren zeer te spreken over het onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) over opvattingen over de Europese Unie onder burgers. Wil het kabinet het SCP vragen naar mogelijkheden om burgers te betrekken bij de toekomst van de EU?

Wat betreft de timing van de Conferentie over de Toekomst van Europa is het kabinet van mening dat de aandacht nu eerst uit moet gaan naar de crisis en het herstel, zo lezen de leden van de CDA-fractie in de geannoteerde agenda van deze RAZ. Deze leden delen dit standpunt, echter Frankrijk en Duitsland plaatsen hun voorstellen voor een Herstelfonds wel in deze discussie over de toekomst van Europa en de Europese Commissie wil een «groene agenda» op de exitstrategie plakken. Zo lijkt de discussie over de toekomst van Europa meer een debat over de exitstrategie dan over constitutionele en institutionele hervormingen van de Europese samenwerking. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet daarom de inzet van het kabinet voor de Conferentie over de Toekomst van Europa zoals op 14 februari jl is gepresenteerd te actualiseren naar de huidige crisis en de reeds gemaakte voorstellen zoals het Frans-Duitse voorstel, zodat wanneer andere landen deze Conferentie aangrijpen voor een eigen agenda, Nederland daarop kan anticiperen.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat de Conferentie over de Toekomst van Europa een belangrijke functie heeft in de discussie over de richting van de Europese Unie en de benodigde democratisering ervan. Het is zeker na deze crisis van groot belang er samen sterker uit te komen, en daar kan deze Conferentie een belangrijke bijdrage aan leveren. Het Frans-Duitse voorstel spreekt ook hierover, en stelt dat deze Conferentie een belangrijke kans biedt om een groot democratisch debat te voeren in Europa over hervormingen en prioriteiten. Is het kabinet dit met de leden van de fractie van D66 en deze landen eens? Zo ja, is het kabinet dan ook bereid zich flexibel en constructief op te stellen in de discussie over dit voorstel, en ondanks de beperkende maatregelen vanwege de coronacrisis te kijken naar alternatieven om deze Conferentie niet op de lange baan te schuiven, maar dit belangrijke debat juist nu wel te voeren? De leden van de D66-fractie vragen het kabinet graag om een reactie.

De leden van de SP-fractie constateren dat er wellicht gesproken wordt over de rol van de Conferentie over de Toekomst van de Europa. Deze leden constateren ook dat de Conferentie over de Toekomst van Europa voor onbepaalde tijd is uitgesteld. Alsnog staat dit punt op de agenda van de komende Raad Algemene Zaken. De leden van de SP-fractie vragen het kabinet naar de verwachtingen van dit agendapunt. Wat is de Nederlandse inzet voor deze Conferentie? Wordt dit door Nederland nog steeds gezien als navelstaarderij, zo vragen deze leden?

Rechtsstaat

Deelt het kabinet de mening van de fractie van de VVD dat bepaalde lidstaten zoals Polen en Hongarije de Coronacrisis misbruiken om de normen en waarden van rechtsstatelijkheid aan de kant te schuiven? Deelt het kabinet de mening van de leden van de VVD-fractie dat dit soort gedragingen de steun onder de Nederlandse bevolking voor de EU ondermijnen? Hoe leg je uit dat er landen zijn in de EU die basiswaarden niet delen? Of moeten we helaas langzaam constateren dat de EU geen waarden-gemeenschap is, zo vragen de leden van de VVD-fractie? Kijk bijvoorbeeld naar Polen waar zo'n honderd gemeenten zich LGBT-vrij heeft verklaard. Op welke wijze wordt dit misbruik in de Raad Algemene Zaken besproken, zo vragen de leden van de VVD-fractie?

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om de Europese Commissie nadrukkelijk te verzoeken om in hun toelichting op de toetsingscyclus voor de rechtsstaat de maatregelen die lidstaten namen en nog steeds nemen om de COVID-19 pandemie te bestrijden op te nemen en daarbij dan ook een waardeoordeel te geven. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet bovendien om in te brengen om aan de toetsingscyclus toe te voegen de manier waarop lidstaten de noodtoestand invullen en of ze daarbij een einddatum formuleren. Tevens informeren deze leden bij het kabinet of het klopt het dat de Hongaarse premier Orban aan heeft gegeven dat de noodtoestand in Hongarije wordt opgeheven.

De leden van de D66-fractie blijven zeer bezorgd over de rechtsstatelijke situatie in een aantal lidstaten. Deze week heeft Hongarije gesteld geen gevolg te geven aan de uitspraak van het Europees Hof van Justitie over asielzoekers in de transitzone. Ook werd een wet aangenomen die transgenders het leven onmogelijk maakt. Verder werd journalisten voor kritiek op het Coronabeleid vervolgd voor opruiing met sancties tot gevolg. In Polen blijven de zorgwekkende ontwikkelingen rondom het Hooggerechtshof voortduren. Wat is de reactie van het kabinet op deze ontwikkelingen? Kan het kabinet in het bijzonder reageren op de weigering van Hongarije gehoor te geven aan de uitspraak van het Europees Hof van Justitie? Wat vindt het kabinet hiervan, zo vragen de leden van de D66-fractie?

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat het kabinet tijdens de Raad Algemene Zaken op 26 mei moet uitspreken dat de Europese Unie alleen kan functioneren als unie van democratieën. Het Nederlands kabinet, dat graag lijkt te hameren op het naleven van Europese regels, dient hardop te benadrukken dat rechtsstatelijke principes bindend unierecht zijn. Te meer daar de Minister van Buitenlandse Zaken in een opiniestuk over de koers van de Europese Unie schreef dat we gemaakte afspraken dienen te bewaken. De leden van de D66-fractie gaan er vanuit dat dat ook het geval zal zijn wanneer het de rechtsstaat betreft. Kan het kabinet toezeggen dat het kabinet dit deze Raad Algemene Zaken zal doen?

De leden van de D66-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat het kabinet adequate *follow-up* van de jaarlijkse toetsingscyclus ziet als aandachtspunt. Hoe definieert het kabinet adequate *follow-up*? Is het kabinet bereid zich ervoor in te zetten dat het intrekken van Europese subsidies onderdeel dient te zijn van deze «adequate *follow-up*» van de toetsingscyclus voor de rechtsstaat? Zo ja, waaruit zal deze inzet bestaan, zo vragen de leden van de D66-fractie?

De leden van de GroenLinksfractie zijn zeer positief over de inzet van het kabinet omtrent rechtsstatelijke aspecten van lidstaten in de Europese Unie. Zij hebben naast de inzet in de toetsingscyclus voor de rechtsstaat (AOB) kennisgenomen van het *statement* van de Nederlandse mensenrechtenambassadeur waarin zorgen worden geuit over het aannemen van een discriminerende wet jegens transgenders in Hongarije.⁴ Deze leden moedigen het kabinet aan om op deze ingeslagen weg door te blijven gaan. Zij vinden het instrument van de toetsingscyclus waardevol, maar zijn van mening dat in de huidige situatie bij met name Polen en Hongarije er meer en stevigere instrumenten nodig zijn om de *Rule of Law* in de EU te waarborgen. De leden van de GroenLinksfractie constateren namelijk met droefenis dat Hongarije door Freedom House recent is geclassificeerd als een «*transitional or hybrid regime*» dat «*partly free*» is.⁵ Deze leden vragen het kabinet een appreciatie van deze classificatie en wat het betekent dat een EU-lidstaat niet langer officieel een democratie is.

De leden van de GroenLinksfractie zijn tevens opgetogen dat Duitsland het komend half jaar voorzitter is van de Raad. Zij hopen dat de Duitse *leverage* leidt tot stevige waarborgen voor de *Rule of Law*, zoals het koppelen van de ontvangst van EU-fondsen aan rechtsstatelijkheidsbeginselen. Deze leden vragen het kabinet nader toe te lichten of hiervoor inmiddels de benodigde steun is verzameld, en hoe het kabinet de besluitvorming de komende tijd hieromtrent voor zich ziet en wat hun positie hierin is? Op welke termijn wordt hierover een knoop doorgehakt, verwacht het kabinet, zo vragen de leden van de GroenLinksfractie? Deze leden vragen daarnaast hoe het staat met het Commissievoorstel *Proposal for a regulation on the protection of the Union's budget in case of generalised deficiencies as regards the rule of law in the Member States*⁶ waarin deze koppeling ook wordt voorgesteld, en wat de inzet is van het kabinet bij de implementatie van dit voorstel? Verwacht het kabinet dat een *reversed qualified majority* haalbaar is voor het eventueel weigeren van het toekennen van fondsen als de rechtstaat in het geding is, zo vragen de leden van de GroenLinksfractie?

Tevens vragen de leden van de GroenLinksfractie zich af, gezien het gegeven dat de Artikel-7 procedure jegens Hongarije niet voortvarend verloopt, of het kabinet mogelijkheden ziet via artikel 7 lid 1 in de tussentijd «*passende aanbevelingen*» voor Hongarije te formuleren, gekoppeld aan een tijdspad?⁷ Is het kabinet zich bereid hiervoor in te zetten?

De leden van de GroenLinksfractie constateren dat de Hongaarse regering wellicht binnenkort van plan is hun verregaande noodkrachten te beëindigen⁸. Klopt dit, vragen deze leden aan het kabinet? Kan het kabinet toelichten hoe kansrijk het is dat wetten zoals het verbod op officiële registratie van transgenders en het verbod op het verspreiden van «*fake news*» waardoor al enkele arrestaties zijn verricht⁹, worden teruggedraaid als de verregaande noodkrachten worden beëindigd? Welke mogelijkheden zijn er voor de Europese Commissie om eerder voorgenomen

⁴ Bahia Tahzib-Lie, 20 mei 2020, <https://twitter.com/BTahzibLie/status/1263078668160700418>.

⁵ Freedom House, <https://freedomhouse.org/country/hungary/nations-transit/2020>.

⁶ EUR-LEX, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0324>.

⁷ Europa-nu, «Artikel 7: Schorsing rechten lidstaat» https://www.europa-nu.nl/id/vh25de3ygppe/artikel_7_schorsing_rechten_lidstaat.

⁸ Reuters, «Hungary could end emergency powers in late June, top Orban aide», 14 mei 2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-hungary-emergency-hungary-could-end-emergency-powers-in-late-june-top-orban-aide-idUSKBN22Q111>.

⁹ Warsaw Business Journal, «Hungary: first arrests for spreading fake news» <https://wbj.pl/hungary-first-arrests-for-spreading-fake-news/post/127074>.

«gepaste actie» te ondernemen ten gevolge van COVID-19 noodmaatregelen, zo vragen de leden van de GroenLinksfractie?

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet naar de verwachtingen over de stand van zaken die zal worden gegeven van de nieuwe toetsingscyclus over de rechtsstatelijkheid. De leden van de SP-fractie maken zich ernstig zorgen om de uitholling van rechten van burgers en maatschappelijk middenveld in verschillende lidstaten. Hoe kan het voorkomen van deze uitholling een vaste waarde worden in de nieuwe toetsingscyclus? Zouden er punten uit kunnen komen die ook voor Nederland voor verbetering vatbaar zijn, zo vragen de leden van de SP-fractie?

Brexit

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de Brexit-onderhandelingen, zo vragen de leden van de VVD-fractie? Hoe duidt het kabinet de afgelopen onderhandelingsronde die door EU-onderhandelaar Barnier «teleurstellend» is genoemd? Hoe beoordeelt het kabinet commentaren dat de regering van het Verenigd Koninkrijk inschat dat de economische neergang door het Coronavirus zo groot is, dat het de negatieve economische effecten van Brexit camoufleert waardoor het Verenigd Koninkrijk zou willen afkoersen op een *no-deal Brexit*, zo vragen deze leden? In welke mate is er in de afgelopen weken voortgang geboekt op visserij? Nu de Britten niet van zins lijken een breed akkoord te willen, eigenlijk al voordat de Coronacrisis uitbrak, wat meent het kabinet dat er eventueel nog wel in een akkoord geregeld zou kunnen worden, zo vragen de leden van de VVD-fractie? Wat is het moment om de voorbereidingen op een *no-deal* weer ter hand te nemen?

Op 20 mei jl. werd bekend dat de Internationale Raad voor Onderzoek der Zee (ICES) pulsvisserij minder schadelijk acht dan de traditionele boomkorvisserij, zo constateren de leden van de VVD-fractie. Hoe kijkt het kabinet aan tegen deze uitspraak? Gaat Nederland met deze resultaten de boer op in de EU om te zorgen dat pulsvisserij nu de ruimte krijgt? Zo ja, hoe en wanneer? Je zou zeggen dat dat makkelijk moet zijn want in Europese beleidsdiscussies zeggen zo'n beetje alle Europese instituties en landen dat de EU innovatiever en duurzamer moet, zo menen de leden van de VVD-fractie.

De leden van de PVV-fractie vragen het kabinet wat de stand van zaken is ten aanzien van de Brexit-onderhandelingen?

De leden van de CDA-fractie spreken hun zorg uit dat het er steeds meer op gaat lijken dat er geen verlenging zal gaan plaatsvinden van de Brexit-onderhandelingen en we op 31 december 2020 een deal moeten hebben op alle fronten. Deze leden vragen het kabinet om de zorg hierover nadrukkelijk uit te spreken in de Raad en er bij de Europese Commissie en Raadsvoorzitter Michel op aan te dringen om nogmaals de Britten te verzoeken tot uitstel zodat de onderhandelingen kunnen worden voortgezet en in het licht van de COVID-19 crisis additionele maatregelen genomen kunnen worden.

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet welke gevolgen de COVID-19 crisis heeft voor de Nederlandse *contingency planning* en voor de Europese *contingency planning*. De slechte economische toestand en voorspellingen in Nederland en het Verenigd Koninkrijk zullen er voor zorgen dat we nog harder getroffen worden als daar een Brexit zonder goede afspraken overheen komt. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om duidelijk aan te geven hoe de sectoren en bedrijven die nu

hard getroffen worden door de COVID-19 crisis eveneens afhankelijk zijn van handel met het Verenigd Koninkrijk.

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet in kaart te brengen welke situatie er ontstaat wanneer de Britten andere medische voorwaarden hanteren in de strijd tegen COVID-19 dan de leden van de Europese interne markt, welke gevolgen dit dan heeft voor het *level playing field* van de interne markt? Ook vragen deze leden het kabinet om er in Europees verband voor te pleiten dat de samenwerking met het Verenigd Koninkrijk op het gebied van de COVID-19 bestrijding in stand blijft? Deze leden vragen het kabinet of er enige afhankelijkheid van Nederland bij het Verenigd Koninkrijk is als het gaat om medische producten, medicijnen of enige andere zaken omtrent de bestrijding van COVID-19.

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om in te gaan op de voortgang binnen de onderhandelingen over het visserij-akkoord. Volgens media zijn er grote problemen ontstaan op dit voor Nederland zo belangrijke dossier.

De leden van de GroenLinksfractie merken op dat de Brexit-onderhandelingen steeds nijpender worden. Deze leden maken zich zorgen over het feit dat hierbij nog steeds geen substantiële vooruitgang is geboekt. Kan het kabinet toelichten hoe zij de voortgang van deze onderhandelingen appreciëren? Hoe schat het kabinet het risico op een harde breuk in nu er door COVID-19 al sprake is van een grote economische schok, die wellicht kan leiden tot scenario's waarbij gegokt wordt op een harde Brexit, zo vragen leden van de GroenLinksfractie?

Overig

Tenslotte vragen de leden van de CDA-fractie het kabinet duidelijkheid te verstrekken over het vermeende feit dat de Chinezen de Maltese ambassade in Brussel hebben gebruikt om de Europese Commissie af te luisteren. Tevens vragen deze leden het kabinet om dit te agenderen in de Raad en via de Raad Europol te verzoeken een grondig onderzoek te verrichten naar Chinese afluisterpraktijken.